

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Ключові слова: облік витрат, повний облік витрат, сільське господарство, екологізація, цілі сталого розвитку.

Без стабільного функціонування галузі сільського господарства України неможливий розвиток економіки країни та забезпечення сталого розвитку на локальному та глобальному рівнях. У «Цілях сталого розвитку України на період до 2030 року», агропромислове виробництво визначається як центральний локомотив української економіки, а сільське господарство є його провідною ланкою, стратегічно важливою галуззю, гарантом продовольчої безпеки, що формує значну частину валового внутрішнього продукту (11,4 % ВВП в 2021 р.) та майже половину обсягу експорту товарів (45,1 % у експорті товарів за 2021 р.) [1].

В умовах глобалізації світогосподарського комплексу сучасне сільське господарство наносить значну шкоду довкіллю, призводячи до таких наслідків, як: зміна клімату, забруднення навколишнього середовища (води, ґрунту, повітря), втрата біорізноманіття. Сільськогосподарське виробництво значно впливає на придатну для життя територію та на екосистеми. Навантаження на здоров'я, суспільство та навколишнє середовище, пов'язані з продуктами харчування та сільським господарством, є суттєвими. Для відображення реальних змін у світі та досягнення цілей сталого розвитку необхідно визначити реальну вартість сільськогосподарської продукції. Така вартість може бути відображена через систему обліку витрат. У системі управлінського обліку доцільним може стати повний облік витрат – це підхід, який оцінює екологічні, соціальні та економічні витрати та вигоди від виробництва продуктів харчування та робить ці витрати та вигоди «видимими», щоб вони могли бути врахованими у процесі прийняття рішень [2, 3].

Повний облік витрат може служити мірилом для всіх систем виробництва та споживання, що базуються в сільськогосподарському виробництві, від первинного виробництва до кінцевого споживання, включаючи потоки відходів і переробку матеріалів. Екологічні, а також людські витрати та вигоди збільшуються, коли продукти просуваються через ланцюг створення вартості до кінцевого споживача. Наприклад, загальний вплив оброблених харчових продуктів залежить від впливу на навколишнє середовище виробництва їх сировинних інгредієнтів, процесів перетворення цих інгредієнтів, а також розподілу кінцевого продукту, включаючи пакування, транспортування, зберігання тощо. Повний облік витрат може бути застосований до певних сегментів ланцюжка створення вартості та/або всього сільськогосподарського сектора (рис. 1) [2, 3].

Отже, облік і калькулювання собівартості продукції за повними витратами передбачає включення витрат на виробництво, збут та економічні вигоди від екологізації сільськогосподарського виробництва, тобто має економічний сенс при використанні в господарській діяльності. Обґрунтований вибір такого підходу до обліку витрат може надати сільськогосподарським підприємствам низку переваг, у тому числі й можливість більш ефективного контролю різних видів витрат. У обліковій політиці сільськогосподарських підприємств необхідно розкривати питання щодо обраних методів обліку витрат та детально зазначати склад повних витрат.

Рис. 1. Особливості та теорія зміни повного обліку витрат у сільському господарстві
Джерело: [3, с. 3].

На сьогодні доцільно продовжувати вдосконалювати підходи до обліку витрат в сільському господарстві, які б дозволили отримати точну та повну інформацію для прийняття рішень та управління витратами.

Список використаних джерел: 1. Цілі Сталого Розвитку: Україна. Національна доповідь. 2017. URL: <http://surl.li/dqapk>. 2. Barg Stephan, Swanson Darren. Full Cost Accounting for Agriculture. International Institute for Sustainable Development. Published July 2004. URL: <http://surl.li/dsgts> 3. Full Cost Accounting to Transform Agriculture and Food Systems. IFOAM Organics International. Published February 2019. URL: <http://surl.li/dsgua>.